C/2025/988

2025 2 13

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/1280, kuriuo, atsižvelgiant į Rusijos invaziją į Ukrainą, nustatomos konkrečios laikinosios priemonės, susijusios su Ukrainos pagal Ukrainos teisės aktus išduotais vairuotojų dokumentais, 4 ir 6 straipsnių taikymo po 2025 m. kovo 6 d., pratęsus iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos laikotarpį, aiškinamosios gairės

(C/2025/988)

1. Įvadas

2022 m. liepos 27 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1280 ([1]). Juo nustatomos tam tikros priemonės, taikytinos Ukrainos pagal Ukrainos teisės aktus išduotiems vairuotojų dokumentams, kuriuos turi asmenys, kuriems pagal Tarybos direktyvą 2001/55/EB ([2]) ir Tarybos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2022/382 ([3]) yra suteikta laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę. Pagal Reglamento (ES) 2022/1280 9 straipsnio 2 dalį, šis reglamentas nustoja galioti kitą dieną po dienos, kurią Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnyje nurodytas laikinosios apsaugos taikymo perkeltiesiems asmenims iš Ukrainos laikotarpis pasibaigia pagal tos direktyvos 6 straipsnį.

Šiose aiškinamosiose gairėse Komisija aiškina Reglamento (ES) 2022/1280 4 ir 6 straipsnius, atsižvelgdama į iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos laikotarpio pratęsimą po 2025 m. kovo 6 d. Jomis siekiama palengvinti nuoseklų Reglamento (ES) 2022/1280 taikymą ir vykdymo užtikrinimą, taip pat padėti valstybių narių institucijoms tuo klausimu.

Šiomis gairėmis nesukuriama naujų teisinių taisyklių. Be to, Komisija norėtų pabrėžti. kad autoritetingai aiškinti Sąjungos teisę yra kompetentingas tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

2. Laikinosios apsaugos laikotarpio trukmė

Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, kaip apibrėžta Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnyje, ir todėl tiems perkeltiesiems asmenims pradėta taikyti laikinoji apsauga. Pagal Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnio 1 dalį, laikinoji apsauga pirmiausia buvo taikoma vienus metus iki 2023 m. kovo 4 d., o vėliau ji buvo automatiškai pratęsta dar vieniems metams iki 2024 m. kovo 4 d. Vadovaudamasi Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnio 2 dalimi, 2023 m. spalio mėn. Taryba nusprendė pratęsti laikinosios apsaugos galiojimą dar vieniems metams iki 2025 m. kovo 4 d ([4]). Kadangi laikinosios apsaugos priežastys išliko, 2024 m. birželio mėn. Taryba nusprendė iš Ukrainos perkeltiems asmenims suteikiamos laikinosios apsaugos laikotarpį pratęsti dar vieniems metams, t. y. iki 2026 m. kovo 4 d. ([5]).

([1]) 2022 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1280, kuriuo, atsižvelgiant į Rusijos invaziją į Ukrainą, nustatomos konkrečios laikinosios priemonės, susijusios su Ukrainos pagal Ukrainos teisės aktus išduotais vairuotojų dokumentais, (OL L 195, 2022 7 22, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1280/oj).

([2]) 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą, (OL L 212, 2001 8 7, p. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj).

([3]) 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga (OL L 71, 2022 3 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

([4]) 2023 m. spalio 19 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2023/2409, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga, (OL L, 2023/2409, 2023 10 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj).

([5]) 2024 m. birželio 25 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2024/1836, kuriuo pratęsiama Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/382 nustatyta laikinoji apsauga, (OL L, 2024/1836, 2024 07 03, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1836/oj).

Atrodo, kad Reglamento (ES) 2022/1280 priėmimo metu buvo manoma, kad ilgiausia galima iš Ukrainos perkeltųjų asmenų laikinosios apsaugos trukmė, atsižvelgiant į galimą jos pratęsimą pagal Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnį, yra treji metai ([6]).

Reglamente (ES) 2022/1280 numatyta Sąjungos teritorijoje pripažinti Ukrainos išduotus galiojančius vairuotojo pažymėjimus, kuriuos turi asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, ir tam tikromis sąlygomis tiems asmenims išduoti konkrečius laikinuosius vairuotojo dokumentus. Siekiant kuo labiau sumažinti valstybėms narėms tenkančią administracinę naštą ir išvengti pakartotinių atnaujinimų, nuspręsta, kad pagal Reglamentą (ES) 2022/1280 išduotuose vairuotojo dokumentuose turi būti įrašyta vėliausia galima galiojimo pabaigos data. Ta data turėjo atitikti ilgiausią įmanomą iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos trukmę, kuri teisės akto priėmimo metu buvo laikoma esanti 2025 m. kovo 6 d. Tačiau pagal Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnio 3 dalį ir 6 straipsnio 3 dalį, nepriklausomai nuo dokumentuose nurodytos galiojimo pabaigos datos, jų ilgiausias administracinis galiojimas turi atitikti laikinosios apsaugos arba tinkamos apsaugos pagal nacionalinę teisę trukmę (išskyrus atvejus, kai savininkas turi Sąjungos pavyzdžio vairuotojo pažymėjimą, pažymėtą specialiu laikinu Sąjungos kodu „95.01“, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnio 1 dalies a punkte, o to dokumento galiojimas baigiasi anksčiau).

3. **Laikinieji vairuotojo dokumentai, išduoti pagal Reglamentą (ES) 2022/1280**

3.1. **Vairuotojo klasifikacinės kortelės, išduotos pagal Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnį**

Bet kuris asmuo, norintis pradėti dirbti tam tikrų kelių transporto priemonių, skirtų kroviniams ar keleiviams vežti Sąjungoje, vairuotoju, pirmiausia turi įgyti pradinę kvalifikaciją, kurios reikalaujama pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2022/2561 ([7]). Tam tikrais atvejais norint įgyti pradinę kvalifikaciją gali reikėti išklausyti nuo 140 iki 280 valandų kursus ir išlaikyti egzaminą. Tiek vairuotojai, kurie yra valstybės narės piliečiai, tiek tie, kurie yra trečiosios šalies piliečiai ir kuriuos samdo arba kurių paslaugomis naudojasi valstybėje narėje įsisteigusi įmonė, turi įgyti šią pradinę kvalifikaciją Sąjungoje (valstybėje narėje, kurioje yra jų įprastinė gyvenamoji vieta pirmuoju atveju, ir valstybėje narėje, kurioje juos įdarbinanti įmonė yra įsisteigusi arba kuri jiems išdavė leidimą dirbti antruoju atveju). Sėkmingai įgijus pradinę kvalifikaciją, atitinkamam vairuotojui išduodamas pradinę kvalifikaciją patvirtinantis profesinės kompetencijos pažymėjimas (PKP).

Kai kuriais atvejais PKP išdavimo trečiosiose šalyse reikalavimai ir sąlygos yra panašūs į Sąjungoje taikomus reikalavimus ir sąlygas. Pagal Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Ukrainos asociacijos susitarimo ([8]) 368 straipsnio 1 dalį ir XXXII priedą Ukraina savo nacionalinę teisę suderino su Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/59/EB (Direktyvos (ES) 2022/2561 pirmtakės) nuostatomis ([9]) dėl kelių transporto priemonių vairuotojų, vykdančių tarptautinio vežimo operacijas. Todėl valstybės narės gali taikyti pagreitintą procedūrą, kad suteiktų Sąjungoje pagal Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnį išduotą PKP tiems vairuotojams, jei jie turi Ukrainos išduotą vairuotojo kvalifikacinę kortelę ir jiems taikoma laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę. Užuot įgiję visą pradinę kvalifikaciją pagal Direktyvą (ES) 2022/2561, tokie vairuotojai, prieš jiems išduodant vairuotojo kvalifikacinę kortelę su specialiu laikinuoju Sąjungos kodu „95.01 (ne ilgiau kaip 06.03.2025)“, t. y. *„Vairuotojas, turintis profesinės kvalifikacijos reikalavimą atitinkantį PKP – specialus išdavimas tik laikinosios apsaugos laikotarpiui“*, arba prieš tai, kai vairuotojo pažymėjime arba vairuotojo liudijime nurodomas tas pats specialus laikinasis Sąjungos kodas, turi būti baigę 35–60 valandų papildomą privalomą mokymą. Laikoma, kad tokių vairuotojo kvalifikacinių kortelių, vairuotojo pažymėjimų ar vairuotojo liudijimų turėtojai įvykdė privalomos pradinės kvalifikacijos reikalavimą, būtiną vairavimo veiklai vykdyti.

([6]) Žr. Reglamento (ES) 2022/1280 14 konstatuojamąją dalį.

([7]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2561 dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo (OL L 330, 2022 12 23, p. 46, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2561/oj).

([8]) OL L 161, 2014 5 29, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/295/oj.

([9]) 2003 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/59/EB dėl tam tikrų kelių transporto priemonių kroviniams ir keleiviams vežti vairuotojų pradinės kvalifikacijos ir periodinio mokymo, iš dalies keičianti Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3820/85 ir Tarybos direktyvą 91/439/EEB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 76/914/EEB, (OL L 226, 2003 9 10, p. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/59/oj).

Ypatingai svarbu, kad Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad:

„*Nedarant poveikio jokiems būsimiems Sąjungos aktams dėl laikinosios apsaugos trukmės,* [...] tokiose vairuotojo kvalifikacinėse kortelėse ar prie specialaus laikino Sąjungos kodo, įrašyto vairuotojo pažymėjime, nurodyta galiojimo pabaigos data turi būti 2025 m. kovo 6 d.

Vis dėlto, **nepaisant tuose dokumentuose nurodytos tos datos, jų administracinio galiojimo trukmė turi atitikti laikinosios apsaugos, suteikiamos perkeltiesiems asmenims iš Ukrainos, laikotarpio**, kaip nurodyta Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnyje, turėtojo tinkamos apsaugos pagal nacionalinę teisę laikotarpio trukmę arba vairuotojo pažymėjimo galiojimo laikotarpio trukmę, priklausomai nuo to, kuris laikotarpis baigiasi anksčiau. [...]“.

3.2. **Vairuotojo pažymėjimai, išduoti pagal Reglamento (ES) 2022/1280 6 straipsnį**

Jeigu asmuo, kuriam suteikta laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, praranda vairuotojo pažymėjimą arba jei tas pažymėjimas buvo pavogtas, ir kai galima patikrinti to asmens vairavimo teises, įgytas laikantis Ukrainoje taikomų teisės aktų, valstybės narės gali tam asmeniui išduoti Sąjungos pavyzdžio vairuotojo pažymėjimą pagal Reglamento (ES) 2022/1280 6 straipsnį. Tai darydamos valstybės narės vairuotojo pažymėjimo 12 laukelyje įrašo specialiu laikiną Sąjungos kodą „99.01 (ne ilgiau kaip 06.03.2025)“, t. y. „*Specialiai išduotas pažymėjimas, galiojantis tik laikinosios apsaugos laikotarpiu (UA pažymėjimas pamestas ar pavogtas)*“.

Ypatingai svarbu, kad Reglamento (ES) 2022/1280 6 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad:

„*[...] Nedarant poveikio jokiems būsimiems Sąjungos aktams dėl laikinosios apsaugos trukmės, [...] tokio vairuotojo pažymėjimo galiojimo pabaigos data yra 2025 m. kovo 6 d. Vis dėlto,* ***nepaisant tokiame vairuotojo pažymėjime nurodytos datos, jo administracinis galiojimas*** *turi atitikti Direktyvos 2001/55/EB 4 straipsnyje nurodytą laikinosios apsaugos laikotarpį, taikomą perkeltiesiems asmenims iš Ukrainos, arba turėtojui suteiktos laikinosios apsaugos ar tinkamos apsaugos pagal nacionalinę teisę laikotarpį, priklausomai nuo to, kuris laikotarpis baigiasi anksčiau. [...]*“

4. **Reglamento (ES) 2022/1280 4 ir 6 straipsnių taikymas atsižvelgiant į asmenų, perkeltų iš Ukrainos, laikinosios apsaugos pratęsimą po 2025 m. kovo 6 d.**

Iš 3 punkte nurodytų nuostatų aiškiai matyti, kad laikinieji vairuotojo dokumentai, pagal Reglamentą (ES) 2022/1280 išduoti iš Ukrainos perkeltiems asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, galioja tol, kol galioja laikinoji apsauga arba tinkama apsauga pagal nacionalinę teisę, neatsižvelgiant į tuose dokumentuose nurodytą datą („*nepaisant*“ tos datos) ([10]). Kaip aiškiai nurodyta tuose straipsniuose, šių dokumentų administracinis galiojimas **„atitinka“** laikinosios apsaugos trukmę.

Darytina išvada, kad prie specialių laikinųjų Sąjungos kodų „95.01“ ir „99.01“ („(ne vėliau kaip iki 06.03.2025)) pridėta frazė, kurią reikia įrašyti į tuos laikinuosius dokumentus, išduotus pagal Reglamentą (ES) 2022/1280 remiantis jo 4 straipsnio 1 dalimi ir 6 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinama taip pat atsižvelgiant į šią pagrindinę to reglamento nuostatą, kuri yra viršesnė.

Praktinis taikymas

Atsižvelgdama į Reglamento (ES) 2022/1280 taikymo sritį bei tikslus ir siekdama užtikrinti nuoseklų jo nuostatų taikymą, kai ilgiausia iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos laikotarpio trukmė lieka nežinoma, Komisija mano, kad, siekiant sumažinti teisinį netikrumą, prie specialių laikinųjų Sąjungos kodų „95.01“ ir „99.01“, suteiktų pagal Reglamentą (ES) 2022/1280, nebeturėtų būti įrašoma frazė „(ne ilgiau kaip 06.03.2025)“.

([10]) Išskyrus atvejus, kai tų dokumentų administracinis galiojimas baigiasi anksčiau dėl kitų priežasčių, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnio 3 dalyje. Pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimų, pažymėtų specialiu Sąjungos kodu „95.01“, administracinio galiojimo data gali būti trumpesnė nei laikinosios apsaugos trukmė.

Nors ši ilgiausia galiojimo pabaigos data iki šiol buvo nurodyta laikinuose vairuotojo dokumentuose, kad būtų lengviau užtikrinti reikalavimų vykdymą, siekiant šio tikslo tai nebėra būtina ar veiksminga. Be to, nėra galimo nesusipratimo rizikos, nes tie specialūs laikinieji Sąjungos kodai išduodami tik pagal Reglamentą (ES) 2022/1280 ir tik jo taikymo laikotarpiu; (Tai nedaro poveikio tam faktui, kad šių dokumentų administracinis galiojimas gali baigtis anksčiau dėl kitų priežasčių, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2022/1280 4 straipsnio 3 dalyje).

Siekiant išvengti galimų nesusipratimų taikant Reglamento (ES) 2022/1280 4 ir 6 straipsnius, Komisija taip pat mano, kad valstybės narės turėtų vadovautis šiais argumentais:

— Prie specialių laikinųjų Sąjungos kodų „95.01“ ir „99.01“, suteiktų atitinkamai pagal Reglamento (ES) 2022/1280 4 ir 6 straipsnius, įrašyta frazė „(ne ilgiau kaip 06.03.2025)“ nebeturi prasmės.

— Be to, tais atvejais, kai ši frazė jau buvo įrašyta į atitinkamus vairuotojo dokumentus, ji neturi nuolatinės teisinės reikšmės ir iš esmės tapo nebeaktuali.

— Vairuotojo kvalifikacinių kortelių su specialiu laikinuoju Sąjungos kodu „95.01“ arba tuo pačiu kodu, nurodytu vairuotojo pažymėjimuose arba vairuotojo liudijimuose, administracinis galiojimas turi būti aiškinamas taip, kad jis atitinka iš Ukrainos perkeltų asmenų **laikinosios apsaugos trukmę** (net po 2025 m. kovo 6 d.), tinkamos apsaugos pagal turėtojo nacionalinę teisę trukmę arba vairuotojo pažymėjimo galiojimo laikotarpį, atsižvelgiant į tai, kuris laikotarpis baigiasi anksčiau;

— Vairuotojo pažymėjimų su specialiu laikinuoju Sąjungos kodu „99.01“ administracinis galiojimas turi būti aiškinamas taip, kad jis atitinka iš Ukrainos perkeltų asmenų **laikinosios apsaugos trukmę** (net po 2025 m. kovo 6 d.) arba tinkamos apsaugos pagal vairuotojo pažymėjimo turėtojo nacionalinę teisę trukmę, atsižvelgiant į tai, kuris laikotarpis baigiasi anksčiau.

— Valstybės narės, kurios taikė arba ketina taikyti Reglamento (ES) 2022/1280 4 ir (arba) 6 straipsnius, nuo šiol šiuos specialius laikinuosius Sąjungos kodus turėtų įrašyti į laikinus vairuotojo dokumentus, nenurodydamos galiojimo pabaigos datos.